

tovna avtoriteta za vprašanja šolskih reform. Sâmo to načelo se nam kajpak lahko zdi povsem logično, kar v svoji abstraktni izreki gotovo tudi je. Toda če pomislimo na to, kaj ta iz prakse novodobnih načrtovanj šolskih sistemov abstrahirana resnica predvideva, in če hočemo iz tega načela izvesti kakršnakoli pravila bodisi za pedagoško delo v šoli bodisi za odločanje o obsegu vlaganj v izobraževanje, ali nemara za institucionalizacijo različnih interesov vpliva na šolanje, se znajdemo v hudih zagatah. *Kajti vprašanje, pri katerem se nam zelo zatakne, zadeva sam pojem družbene spremembe. Že na osnovni semantični ravni vidimo problem popolnega definiranja pojma, kaj pa šele, ko se znajdemo v labirintu množice političnih interesov, ki si vsak zase po svoje interpretirajo spremembe v družbi in v skladu z lastno zainteresirano interpretacijo iščejo svojo uveljavitev.*

Permanentna kriza izobraževanja

Kadar se znajdemo v stanju, ko je na eni strani veliko govorjenja o povsem novem nastajajočem modelu ali celo o več modelih družbe in poslušamo tarnanje o izgubljenih vrednotah na drugi strani, se je treba ozreti v preteklost, da bi morda iz interpretacije minulega dojeli, kaj se nam pravzaprav v take položaju dogaja. Morda se nam samo zdi, da je nekoč bila vloga šole v družbi določena bolj enoznačno, da je bila manj problematična, bolj samoumevna, da je bilo, preprosto rečeno, njeno poslanstvo glede vzgoje ali/in socializacije mladih rodov nasploh znano in splošno sprejeto, da je skratka *družba* – pojmovno eno izmed navidezno pomensko konkretnih pojmovnih nadomestil za abstraktni kantovski ali heglovski pojem subjekta – vedela, zakaj potrebuje šolo. Pravim, da se nam »morda samo zdi«, kajti to, malodane mitološko dozdevanje je zlepljeno iz neke temeljne samogotovosti, povzete iz diskurzov filozofov in pedagoških mislecev ter dejstva, da tisto, kar so si v minulem stoletju ali stoletju in pol predstavljali kot družbo, ni bilo tako dramatično odvisno od izobraževanja, kot je današnja, sicer zelo spremenjena konstrukcija pojma družbe. Lahko bi rekli, da gre za pojem, ki že ob vsaki omembi sproži nezavedno navzočega označevalca, ki se nanaša na spreminjanje. Ne glede na to, koliko je večja statičnost družbe in s tem hkrati pojmovanj o njej bodisi stvar retrospektivnega interpretativnega pogleda bodisi zgodovinsko preverljivo dejstvo, je gotovo, da predstava o dinamični spremenljivosti družbe in njenem spreminjanju obvladuje odnos teorije izobraževanja in dejanskega stanja na tem področju družbene reprodukcije. Ilustracijo te ugotovitve ponuja že omenjeni T. Husen v uvodu k rekapitulaciji reformnih izkušenj na Švedskem: